

IE La Mina

El projecte de l'Institut Escola La Mina

Referent i motor educatiu del barri

PARAULES CLAU
INSTITUT ESCOLA
PLANIFICACIÓ ESTRATÈGICA
PROCÉS PARTICIPATIU
COMUNITAT EDUCATIVA
TREBALL EN XARXA

Marta del Campo Casals

El projecte educatiu de l'Institut Escola La Mina contempla la dimensió social i educativa de l'aprenentatge i va ser dissenyat amb la participació de tota la comunitat educativa. En aquest article s'explica el model de centre i com es potencien els vincles entre l'alumnat per afavorir el sentiment de pertinença i millorar el trànsit de primària a secundària.

«Un institut i una escola que treballen junts», escrivia un alumne de secundària en un qüestionari de final del curs 2016-2017 per respondre la pregunta «Què és un institut escola?». Som institut escola des de l'1 de setembre de 2016, aquell primer any era l'inici d'una gran transformació. Calia construir una nova identitat, dissenyar un projecte educatiu únic i compartit i establir una línia de centre. Suposava també repensar-ne l'organització i el funcionament, establir coordinacions en referència a la metodologia, al currículum, a l'orientació i a la tutoria, com també a la implicació de les famílies. Des de l'inici vàrem tenir clar que «Sols podem fer ben poc; junts podem fer molt».¹

Per promoure canvis s'ha de comptar amb l'experiència de les persones implicades, s'han de buscar complicitats. S'ha d'entendre la necessitat del canvi com un procés continu que requereix sistematització, la definició d'una estratègia de comunicació i la planificació d'un procés participatiu que impliqui la comunitat educativa. Calia crear les condicions per pensar, discutir, treballar i prendre decisions tot construint i actuant de manera col·laborativa. Amb aquest convenciment el lema proposat per al nostre projecte va ser «El secret de seguir endavant és començar».²

Considerem la creació de l'Institut Escola com una oportunitat per millorar els aprenentatges del nostre alumnat. Entenem l'èxit educatiu com el fet de garantir a tota la ciutadania les competències bàsiques, enteses com el conjunt de coneixements, destreses i actituds essencials perquè tots els individus, especialment aquells que es troben en risc d'exclusió, puguin participar activament en la societat i integrar-s'hi (Bolívar, 2007).

Vam iniciar el projecte de l'Institut Escola La Mina pel nostre compromís envers l'educació, l'escola pública, els nostres infants i joves, les seves famílies i el barri de la Mina, un entorn complex que condiciona l'èxit educatiu dels infants, perquè: «la continuïtat en el centre aporta elements de caràcter afectiu que ajuden a integrar aquest tipus d'alumnat en el context socioeducatiu i

Calia construir una nova identitat, dissenyar un projecte educatiu únic i compartit i establir una línia de centre

milloren significativament la possibilitat de no abandonar els estudis de manera prematura» (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2012, p. 6).

UN PROJECTE EDUCATIU ÚNIC I COMPARTIT

Vam dissenyar el projecte educatiu en format de pla estratègic, que inclou el plantejament institucional (missió, visió i valors), una diagnosi, uns objectius a mitjà termini, estratègies, unes estratègies per aconseguir-los (per a quatre cursos) i indicadors de progrés (Departament d'Educació, 2009). Un pla d'activitats en concreta l'aplicació cada curs.

Vam generar un procés participatiu considerant totes les veus de la comunitat educativa. Tot el claustre va participar en el procés d'elaboració del projecte. A més, vam gaudir d'un assessorament extern que ens acompanyava i que estava format per l'integrador social, el promotor escolar, el cap d'educació de l'Ajuntament, la directora de l'EAP i l'assessor LIC. Es van formar set grups heterogenis per treballar les diferents parts del pla. Els acords dels grups es compartien a les reunions de cicle i del departament i els anàvem concretant i desenvolupant. L'equip directiu revisava aquestes propostes amb el formador, i el pla s'anava validant a les sessions formatives.

L'octubre de 2016 es van passar qüestionaris de satisfacció a tots els grups d'alumnes des de cinquè de primària, al professorat i a les famílies.

El mes de gener de 2017 la Inspecció d'Educació va realitzar una avaluació diagnòstica després d'una

setmana d'observació al centre. Aquesta avaluació va aportar dades qualitatives, va oferir informacions rellevants per al procés de planificació estratègica i va suggerir propostes de millora per als processos d'ensenyament i aprenentatge. El professorat va realitzar visites a molts centres que duïen a terme bones pràctiques reconegudes, a fi de conèixer-les i d'aplicar-les al nostre projecte.

Com a directora de l'institut escola vaig presentar el procés de disseny del projecte a l'alumnat i a les famílies. Els vaig explicar què estàvem fent, com ho estàvem fent i per a què, com s'hi havia tingut en compte la seva veu, etc.

PARTICIPACIÓ I IMPLICACIÓ DE L'ALUMNAT: ACTIVITATS COMPARTIDES

Conscients de la importància de la participació i la implicació de l'alumnat com a agent actiu, des de l'inici del projecte es fan activitats compartides entre l'institut i l'escola per potenciar els vincles entre els estudiants de diferents edats. La finalitat és generar i enfortir «vincles i llaços intergeneracionals que minven l'impacte de la transició i fan més fluids els canvis de curs i d'etapa, alhora que generen sentiment de pertinença,

de cohesió i de comunitat» (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2012, p. 83). Així, els nois i noies de secundària s'involucren en l'aprenentatge de l'alumnat d'infantil i primària mitjançant activitats molt ben valorades.

Algunes d'aquestes activitats compartides han estat les següents:

- Projecte *Aprenem ensenyant*: estudiants de l'aula oberta (de tercer i quart d'ESO) van setmanalment a les aules d'educació infantil per ajudar les criatures que hi assisteixen i per oferir-los alguna activitat artística o musical (cançó, teatre o conte) (imatge 1).
- Festes: l'alumnat de l'institut participa de forma activa en la cas-

Imatge 1. Projecte *Aprenem ensenyant*

tanyada, el concert d'hivern i el Carnaval, activitats organitzades per l'escola, i l'alumnat de sisè participa en el Joc de Picalletres, que es fa a l'institut.

- Programa mentor: alumnes de secundària són els mentors i les mentores de l'alumnat de sisè.
- Picanombres: activitat de matemàtiques que es realitza a cicle superior i a primer d'ESO durant el segon trimestre.

També professorat i mestres de les diferents etapes fan parelles professionals, com ara:

- Mestres a l'institut: les mestres que van ser tutores de sisè durant el curs anterior van a l'institut dues hores setmanals per fer classes al que era el seu alumnat i que enguany està cursant primer

d'ESO. Comparteixen la sessió amb el tutor o la tutora actual.

- *Veure, sentir i expressar*, projecte de plàstica: la professora de plàstica de l'institut fa una sessió per grup quinzenalment a l'alumnat de P5 i primària, juntament amb el tutor o la tutora (imatge 2).
- Activitats de llengua: un professor de llengua de l'institut imparteix dues hores setmanals de llengua a l'alumnat de sisè.
- Activitats de matemàtiques: una professora de tecnologia de l'institut imparteix una hora setmanal de matemàtiques a l'alumnat de sisè.
- Activitats de música: el professor de música intervé dues hores setmanals (una hora per grup) amb l'alumnat de sisè.
- Educació física: el professor d'educació física de l'institut fa

El model d'institut escola ens permet generar confiança entre les famílies, amb la qual cosa n'afavorim el sentit de pertinença i la participació

una sessió d'una hora per grup a l'alumnat de sisè amb el mestre especialista.

APORTACIONS DEL MODEL D'INSTITUT ESCOLA

Som un centre públic de dues línies on s'imparteixen els ensenyaments d'infantil, primària, secundària obligatòria, dos cicles formatius de grau mitjà (d'electromecànica de vehicles automòbils i d'activitats comercials) i un cicle formatiu de grau superior de transport i logística. Una de les nostres singularitats és que podem impartir formació professional, fet que ens faculta per visualitzar i estimular la continuïtat dels estudis post-obligatoris.

El model d'institut escola ens permet generar confiança entre les famílies, amb la qual cosa n'afavorim el sentit de pertinença i la participació. És un model que ens ajuda a millorar el funcionament i a desenvolupar projectes globals, de qualitat i d'innovació, i que ens permet apropar les cultures de primària i secundària i avançar en

Imatge 2. Activitat compartida de plàstica organitzada per la professora de dibuix de secundària per a l'alumnat de sisè i amb la col·laboració de l'alumnat d'ESO

el trànsit d'una etapa a l'altra, a més de fer-nos visibles al barri generant sentit de comunitat i que ens reconeixin com a institució escolar.

Les línies estratègiques del nostre projecte educatiu són la generació d'expectatives positives envers l'aprenentatge, l'atenció a la diversitat, la introducció de noves metodologies, la tutoria i l'orientació, la implicació de les famílies, el pla de reducció de l'absentisme, el pla de convivència, el pla d'extraescolars i el treball en xarxa amb l'entorn. El canvi metodològic no només persegueix la millora de resultats, sinó que especialment a secundària pretén motivar l'alumnat i fomentar-ne l'assistència i l'interès.

Hem aconseguit millorar el trànsit del nostre alumnat de primària a secundària i la seva continuïtat als estudis postobligatoris gràcies al compromís del centre en la lluita contra l'absentisme i al treball conjunt amb les famílies. Per assolir aquestes fites ha estat imprescindible la responsabilitat dels professionals, comptar amb un professorat proper, amb altes expectatives envers l'alumnat, capaç d'aprofitar tots els recursos i desenvolupar totes les accions necessàries, amb el treball dels integradors socials i del promotor escolar. Tanmateix, col·laboren en l'assoliment dels objectius els programes de mentoria, les activitats realitzades amb referents positius del barri, el paper de «rol model» que exerceix l'alumnat que continua els estudis postobligatoris, l'acompanyament dels tutors i tutores a tots els infants i joves al llarg de les trajectòries escolars i la

seva intensa relació amb les famílies, a més del lideratge de l'equip directiu, que genera discurs educatiu a partir de l'autoavaluació, la reflexió i el diàleg pedagògic.

A la Comissió d'Orientació i Atenció a la Diversitat (COAD), formada per mestres d'educació especial, caps d'estudis de primària i secundària, coordinadora i coordinador pedagògics de primària i secundària, psicopedagoga de l'EAP, orientadores de secundària i assessor LIC, s'ha treballat intensament per definir el model d'orientació, tutoria i diversitat del centre. La COAD, creada el primer curs, és una comissió clau per avançar en la línia de centre. També hi col·laboren les comissions de llengua, de matemàtiques, TAC, festes i biblioteca.

No som «els de l'escola o els de l'institut». Tots som els mateixos i aplorem el millor de totes dues cultures i apostem per estructures organitzatives de millora, equips d'orientació, de formació, de projectes i d'innovació. Compartim valors, compromís institucional i projecte educatiu per acostar-nos a la nostra visió:

[...] Volem ser un institut escola acollidor i obert, plural i innovador, amb capacitat per motivar i il·lusionar tots els nostres alumnes [...] perquè aconseguixin l'èxit educatiu, amb la finalitat que arribin a ser ciutadans amb esperit crític, responsables i compromesos amb la societat. Volem ser un centre que formi persones que en un futur siguin referents i motors educatius del barri. *

NOTES

1. Citació de Helen Keller, escriptora, activista i professora sordcega nord-americana (https://ca.wikipedia.org/wiki/Helen_Keller).
2. Citació atribuïda a Mark Twain, escriptor i orador nord-americà. (https://ca.wikipedia.org/wiki/Mark_Twain).

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BOLÍVAR, A. (2007): «Competencias básicas y ciudadanas». *Caleidoscopio: Revista de Contenidos Educativos del CEP de Jaén*, núm. 1, p. 4-32.
- CONSELL SUPERIOR D'AVUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU (2012): *Els instituts escola: Aspectes organitzatius, curriculars i d'orientació*. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (Documents).
- DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (2007): *Guia per elaborar i aplicar un pla estratègic*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

HEM PARLAT DE:

- Pla integral de centre
- Escola pública.
- Comunitat educativa.
- Intervenció social.

AUTORA

Marta del Campo Casals

Directora de l'Institut Escola La Mina.
Sant Adrià de Besòs
mcampo33@xtec.cat

Aquest article fou sol·licitat per AULA DE SECUNDÀRIA el mes de maig de 2020 i acceptat el mes d'octubre de 2020 per ser-hi publicat.